

KÚRIA

Bfv.III.1.248/2015/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2016. február 16. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A garázdaság büntette és más bűncselekmények miatt K. Gy. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az R. Á. L. III. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kecskeméti Járásbíróság 11.B.755/2013/18. számú, illetőleg a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.317/2014/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztő, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kecskeméti Járásbíróság a 2014. május 22-én kelt 11.B.755/2013/18. számú ítéletével a III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki garázdaság büntetében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 339. § (1) bekezdés és (2) bekezdés d) pont],

mint társtettes, valamint testi sértés büntettének kísérletében [Btk. 164. § (1) bekezdés és (3) bekezdés I. fordulat]. Ezért - halmazati büntetésül - 2 év 5 hónapi börtönbüntetésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztésből a terhelt legkorábban annak kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Elrendelte továbbá a Kecskeméti Városi Bíróság 3.B.281/2009/8. számú ítéletével kiszabott 1 év 8 hónapi - eredetileg végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés végrehajtását.

A III. rendű terhelt tekintetében a terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Kecskeméti Törvényszék a 2015. február 25-én kihirdetett 3.Bf.317/2014/14. számú ítéletével a terhelt köznyugalom elleni bűncselekményét társtettesként elkövetett garázdaság büntettének [Btk. 339. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés a) és d) pontja], testi épség elleni bűncselekményét pedig testi sértés büntettének [Btk. 164. § (1) bekezdés és (3) bekezdés I. fordulat] minősítette. A III. rendű terhelt börtönbüntetésének tartamát 1 év 8 hónapra, a közügyektől eltiltás mértékét 2 évre enyhítette, egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet e terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás III. rendű terheltet érintő részének lényege a következő:

A K. és az R. család között korábban indult büntetőeljárások kapcsán megromlott a viszony. Az egyik ilyen ügyben 2012. november 22-én délelőtt a Kecskeméti Rendőrkapitányságon került sor szembesítésre az I. rendű terhelt leánya, húga és húgának leánya között. Emiatt a szembesítés után szóváltás alakult ki nevezettek között.

Ugyanaznap délután 13 és 14 óra közötti időben, az egymáshoz közel lakó I. rendű és III. rendű terhelt között - a saját udvarukról átkiabálva - ismét szóváltás alakult ki.

A szóváltás során az I. rendű terhelt egy késsel, a II. rendű terhelt egy baltanyéllel a kezében a III. rendű terhelt házához siettek, ahol a III. rendű terhelt egy 40-50 cm hosszú „viperával” vagy egy ahhoz hasonló vékony vascsővel többször megütötte a kezében késsel fenyegetődző I. rendű terheltet. Az ütések az I. rendű terhelt alkarját és - érintőlegesen - a fejét találták el.

Az I. és a III. rendű terheltek ezt követően összeakaszkodva beestek a drótkerítésen keresztül R.-ék udvarára, ahol a III. rendű terhelt kicsavarta az I. rendű terhelt kést tartó kezét, így a kés a földre esett. A dulakodás közben a III. rendű terhelt ököllel többször fejen ütötte az I. rendű terheltet, és egy ízben megharapta őt a vállán. Mielőtt azonban az I. rendű terhelt kezéből

a kés kikerült volna, előtte a dulakodás közben a III. rendű terhelte arcát a bal szeme mellett azzal többször megkarcolta.

A földről éppen feltápáskodó I. rendű terhelte a IV. rendű terhelte is arcon rúgta, a IV. rendű terhelte pedig a kezében lévő lapáttal ütötte 3-4 alkalommal hátán, illetve arcon az I. rendű terhelte. Ekkor a II. rendű terhelte az I. rendű terhelte segítségére sietett, és a IV. rendű terhelte a kezében lévő baltanyéllel többször megütötte a jobb combján és a bal karján.

Ezt követően a terheltek között a dulakodás abbamaradt, és az I. és II. rendű terheltek a helyszínről eltávoztak.

A terheltek a kölcsönös dulakodást és tettelegességet részben a drótkerítéssel határolt ingatlan udvarában, részben az ingatlan előtt, az utcán valószínűsítették meg, annak a szomszédos ingatlanokban lakók, köztük gyermekek is szem- és fültanúi voltak.

A terheltek kihívóan közösséggel szembe, erőszakos cselekménye alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen.

Az I. rendű terhelte a III. és IV. rendű terheltektől elszenvedett bántalmazása folytán a bal halántéktájék duzzanattal-hámlással járó lágyrész-zúzódását, a jobb csuklótájék lágyrész-zúzódását, az arc, illetve a fej többszörös lágyrész-zúzódását és hámlását, a bal vállcsúcson felszínes harapás okozta sérülést, és a jobb alkaron kettő darab zúzott sérülést szenvedett el. E sérülések közül a jobb alkar sérülésének büntetőjogi gyógytartama a már meglévő idegsérülés súlyosbodása miatt 8 napon túli, az egyéb sérülések gyógytartama 8 napon belüli, és súlyosabb sérülések kialakulása nem is volt valószínű.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a III. rendű terhelte védője a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Kérte, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványának adjon helyt, azt azonban nem jelölte meg, hogy a jogerős ítélet megváltoztatására, és a törvénynek megfelelő határozatnak a Kúria általi meghozatalára, vagy a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás bíróság új eljárás lefolytatására való utasítására tesz-e indítványt.

Indokai szerint az elsőfokú bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt - büntethetőséget kizáró ok ellenére - állapította meg a III. rendű terhelte bűnösségét; a III. rendű terhelte ugyanis - a védő álláspontja szerint - jogos védelmi helyzetben követte el a terhére rótt bűncselekményeket.

Az indítvány szerint az elsőfokú bíróság is leszögezte ítéletében,

hogy az ilyen cselekmény jogszerűségének egyetlen kritériuma a jogos védelem szükségessége. Ugyanakkor vannak korlátai is; ilyen a kölcsönös kihívás elfogadása és a támadás kiprovokálása. Kitért arra is, hogy a kölcsönös, egyidejű támadás, de már annak szándéka is kizárja a jogos védelem megállapíthatóságát, továbbá annak a javára sem állapítható meg e büntethetőséget kizáró ok, aki a provokatív magatartásával maga idézi elő azt a helyzetet, melyben testi épsége a sértetti támadás folytán veszélybe kerül.

Azt azonban vitatta, hogy a III. rendű terhelt - az ítéletben megállapítottak szerint - ilyen provokatív magatartást tanúsított volna. Utalt azon tanúvallomásokra, melyek - az indítvány szerint - az I. rendű terhelt fenyegetődzéseire és a III. rendű terheltnek a helyzet békés rendezésére irányuló kísérleteire vonatkoztak, illetve arra, hogy a tényleges kezdeményező szerepet az ellentmondásos tanúvallomások alapján nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani.

Ez utóbbit - a védő álláspontja szerint - a bíróság maga is megállapította, ehhez képest azonban nincs magyarázat arra, hogy miért jutott a Be. 4. § (2) bekezdésének megsértésével arra az álláspontra, miszerint a III. rendű terhelt provokálta ki a cselekményt, és a javára nem alkalmazhatóak ezért a jogos védelem szabályai.

Helytelennek tartotta a tényállás azon megállapítását is, miszerint a III. és IV. rendű terheltek „kölcsönösen átszólogattak, mutogattak egymásnak”, mivel e két terhelt: apa és fia, a cselekmény során végig egy oldalon álltak. Ha pedig a tettlegesség megkezdése előtt - ahogy azt a bíróság megállapította - „az I. rendű terhelt nem bírta tovább fékezni az indulatait, és részben önszántából, részben a III. rendű terhelt hívására a III. rendű terhelt portájához ment megbeszélni a történeteket”, abban nincs a III. rendű terhelt részéről provokatív magatartás, sőt a bíróság által megállapított „kölcsönös megbeszélés” még csak a kezdeményező szerepét is kizárja.

Ellenben a III. rendű terhelt - az indítvány szerint - már jogos védelmi helyzetben volt, amikor ilyen előzmények után az I. rendű terhelt a saját portáján késsel támadt rá.

Az indítvány további érvei szerint az elsőfokú bíróság - a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont b) alpontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés megvalósításával - a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati okot is kimerítette.

Ez - az indítvány szerint - azzal valósult meg, hogy a rendelkezésre álló tanúvallomások - egy kivétellel - egybehangzók voltak abban, miszerint a cselekmény során az I. rendű terheltnél

kés, a III. rendű terhelnél viszont semmi nem volt, egyedül K. B.-né állította, hogy nem volt az I. rendű terhelnél kés, a III. rendű terhelt viszont vascsövet használt.

A védő álláspontja szerint az eljáró bíróság nem tehetett volna meg, hogy mindkét állítást részben, mégpedig a terhelő részében, az egyes momentumokat összeválogatva fogadja el; ha pedig egy vallomást elfogad, azt teljes egészében kellett volna elfogadnia, az azzal ellentétes előadást vagy előadásokat pedig el kellett volna vetnie. Ugyanakkor K. B.-né vallomását nem fogadhatta volna el, mert ő a saját elmondása szerint is csak később ért a helyszínre.

Az indítvány szerint nem elfogadható az sem, miszerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése során figyelembe vette, hogy melyik tanú melyik terhelti családdal áll rokonságban vagy más okból valamilyen függőségi viszonyban, mert e körülmények az igazmondási kötelezettségüket nem érintik.

Összességében a védő indítványában arra a végkövetkeztetésre jutott, miszerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének ugyan eleget tett, de az ítélet rendelkező részével teljesen ellentétesen.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1337/2015. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

Ebben kiemelte: a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéleti tényállás az irányadó, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs törvényes lehetőség. Az irányadó tényállásból pedig egyértelműen megállapítható a terhelt kihívó, provokatív magatartása, illetve a cselekménysor egészen végigvonuló kölcsönösség. Ezek még a jelenleg hatályos, a jogos védelemre vonatkozó megengedőbb szabályozás mellett is a jogtalanság talajára helyezik a terhelti cselekvőség megítélését, s ezáltal kizárják a büntethetőségi akadály megállapítását.

A III. rendű terhelt bűnösségének megállapítására ezért - az ügyészi álláspont szerint - a büntető anyagi jog sérelme nélkül került sor.

Ugyancsak mindenben összhangban áll - a Legfőbb Ügyészség átirata szerint - a jogerős ítélet marasztaló rendelkezése az indokolással, és nem valósult meg egyéb, hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértés sem.

A Kúria a III. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata értelmében tanácsülésen

bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogerős ítélet felülvizsgálatának - egyebek mellett - akkor van helye, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog megsértése miatt került sor. Ennek elbírálása során azonban - a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében - a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó; az az indítvánnyal nem is támadható.

Jelen esetben pedig már az is megfontolást igényelt, mi tekinthető a jogerős ítéletben megállapított tényállásnak.

Az elsőfokú ítélet

- 5. oldalának utolsó előtti bekezdésében szereplő azon megfogalmazásból ugyanis, miszerint (a Kecskeméti Városi Ügyészség a B.8308/2012/11-I. számú vádiratában a vádlottakat ...) „vádolta az alábbi tényállás alapján:", valamint

- a 15. oldal második bekezdését alkotó azon megfogalmazásból, hogy „a bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az alábbi tényállást állapította meg:",

az következne, hogy a bíróság az elsőként írt bevezetést követően csupán idézte a vádiratban vád tárgyává tett tényállást, a második alkalommal pedig az általa megállapított - feltehetően a vádirattól eltérő - tényállást rögzítette.

Az idézett bevezetéseket követően írtakat áttekintve viszont egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú ítélet 5. oldalának utolsó bekezdésétől nem csupán a vádirati tényállást idézi a bíróság, mert egyes tényeket, illetve terhelti cselekvősegeket a vádiratban írtaktól eltérően rögzített. Tehát önálló tényállás-megállapító tevékenysége itt tetten érhető.

Ugyanakkor a 15. oldal harmadik bekezdésétől rögzítettek nem tartalmazzák terheltként lebontva a terheltek terhére rótt bűncselekmények tényállási elemeit, és nem is egy megállapított történeti eseménysort írnak le; az ítélet e részében a bíróság csupán az eseménysor egyes elemeit ragadta ki, és egyes terhelti vallomások lélektani hátterét boncolgatta, majd minden átmenet nélkül ismét a bizonyítékok mérlegelésének indokolására, végül a jogos védelmi helyzet kizárásának indokolására tért át.

Így tehát egyértelműen megállapítható, hogy jelen ügyben a kifejezetten félrevezető és téves ítéleti megjelölések ellenére tartalmilag az elsőfokú ítélet 5. oldalának harmadik bekezdésétől a 6. oldal negyedik bekezdésével bezárólag rögzítettek -

értelemszerűen a másodfokú ítélet 3. oldalának 7-10. sorában írt kiegészítéssel - alkotják a felülvizsgálati eljárás során is irányadó, a jogerős ítéletben megállapított történeti tényállást.

A felülvizsgálati indítvány 4. oldalának második bekezdésében az elsőfokú ítéletből szó szerint idézett, az indítvány szerint a megállapított tényállás részét képező mondatok viszont az elsőfokú ítélet 15. oldalának negyedik bekezdéséből származnak. Ezért azonban azok nem a megállapított tényállás részei, így a jogos védelmi helyzet megítélését sem ezen - valóban iratellenes és az elsőfokú bíróság saját ténymegállapításainak is részben ellentmondó - szövegrészek alapján kellett elvégezni.

Az irányadó tényálláshoz képest ugyanakkor törvényben kizárt annak vitatása, hogy az eljáró bíróságok melyik bizonyítékot és milyen érvek alapján fogadták el. A III. rendű terhelt magatartása is csak azon ítéleti ténymegállapítás alapul vételével ítélt meg, miszerint az I. rendű terhelttel a saját udvarukról kölcsönösen átkiabáltak egymásnak; majd a III. rendű terhelt már felfegyverkezve várta az ugyancsak felfegyverkezett I. és II. rendű terhelteket, és bocsátkozott velük (a IV. rendű terhelttel együtt) kölcsönös verekezésbe.

A megállapított tényállás alapján helyesen jutottak arra a következtetésre az eljáró bíróságok, hogy a III. rendű terhelt az események előzményeként olyan provokatív magatartást tanúsított, ami a 4/2013. BJE büntető jogegységi határozat értelmében is kizárja a jogos védelmi helyzet megállapítását a javára. E megállapításnak nem mond ellent, hogy e provokatív magatartása egyúttal az I. rendű terhelttel kölcsönös is volt.

Nincs ellentmondás abban sem, hogy az elsőfokú bíróság rögzítette, miszerint nem lehetett megállapítani, hogy a szóváltást, illetve a tettelegességet pontosan ki kezdte, majd ezt követően mégis azt rögzítette, hogy a III. rendű terhelt magatartása provokálta ki azt.

Az indítvány okfejtésének alapvető logikai hibája, hogy figyelmen kívül hagyja a kölcsönösséget; abból indul ki, hogy egy szóváltás során az egyik oldalon csak provokáló, a másikon csak provokált személy lehet; s ugyanígy, ha már tettelegességre kerül sor, ugyancsak kizárólag támadó és megtámadott állhat szemben egymással.

Ezzel szemben az irányadó tényállásból is kitűnik, miszerint a már délelőtt megkezdődött előzmények során mindkét oldal részt vett a másik hergelésében; ugyanígy délután az I. és a III. rendű terhelt kölcsönösen kiabált át szidalmakat és fenyegetéseket egymásnak. Az nem volt megállapítható, ki tette ezt először; az azonban igen, hogy ezt követően egyik terhelt sem tett semmit a konfliktus

elsimítása érdekében; még csak arra sem volt képes, hogy válasz nélkül hagyja a másik megnyilvánulásait. Ellenkezőleg; mindketten tovább provokálták egymást, közösen terelve az eseményeket a tettelegesség felé.

Ugyanígy nem állapítható meg az sem, melyik terhelt bántalmazta először a másikat, de az igen, hogy az I. és II. rendű terheltek rohantak a III.-IV. rendű terheltek házához, ahol a III. rendű terhelt már felfegyverkezve várta őket, és - a fent vázolt előzmények után - kölcsönösen csaptak össze. Az ezt követő bántalmazáson is - a kezdettől a befejezéséig - a kölcsönösség elemei vonulnak végig.

A III. rendű terhelt tehát nem egyedül provokálta ki a tettelegességet, hanem azt - az I. rendű terhelttel kölcsönös - provokatív magatartásával idézte elő. A kölcsönösség pedig mindkét fél javára kizárja a jogos védelmi helyzet értékelését.

Ilyen körülmények között pedig a jogos védelmi helyzet a III. rendű terhelt javára sem állapítható meg, így bűnösségének megállapítására a jogerős ítéletben a büntető anyagi jog sérelme nélkül került sor.

A felülvizsgálati indítvány másik hivatkozása kapcsán a Kúria arra utal: a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont b) alpontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés megvalósulása esetén, azaz, ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

A következetes ítélkezési gyakorlat szerint ilyennek tekintendő például, ha a felmentő ítélet indokolása a bűnösség megállapítását indokolja, vagy a marasztaló ítélet indokolása szól a terhelt felmentéséről.

Jelen esetben azonban az indítvány a hivatkozott felülvizsgálati ok ténybeli alapjaként még csak nem is az ítélet rendelkező része és indokolása közötti bárminemű ellentétet jelölt meg, hanem a tényállás egyik elemének megállapítását és a bizonyítékok értékelésének módját sérelmezte. Mindezek semmiféle összefüggést nem mutatnak a felhívott felülvizsgálati okkal.

A bíróság jogerős ítéletében a III. rendű terhelt javára a jogos védelmi helyzetet kizárta és a bűnösségét megállapította. Az indokolás akkor lenne ezzel teljes mértékben ellentétes, amennyiben a jogos védelmi helyzet megállapítását és a III. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének hiányát támasztaná alá érvekkel.

Jelen esetben nyilvánvalóan nem erről van szó, s az ítélet indokolásán belüli - korábban jelzett - ellentmondások sem merítik

ki a hivatkozott felülvizsgálati okot; a rendelkező rész marasztaló rendelkezése pedig teljes mértékben összhangban van az indokolással.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálendő eljárási szabálysértést nem észlelt, a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2016. február 16.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró,
Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
MV